Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2023 m. birželio 21 d.
(OR. en)

10919/23

POLCOM 134
COMPET 661
RELEX 768
MI 559
ENV 739
ENER 384

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2023 m. birželio 21 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	JOIN(2023) 20 final
Dalykas:	BENDRAS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, EUROPOS VADOVŲ TARYBAI IR TARYBAI. EUROPOS EKONOMINIO SAUGUMO STRATEGIJA

Delegacijoms pridedamas dokumentas JOIN(2023) 20 final.

Pridedama: JOIN(2023) 20 final

EUROPOS
KOMISIJA

SĄJUNGOS VYRIAUSIASIS
ĮGALIOTINIS UŽSIENIO
REIKALAMS IR
SAUGUMO POLITIKAI

Briuselis, 2023 06 20
JOIN(2023) 20 final

BENDRAS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, EUROPOS VADOVŲ TARYBAI IR TARYBAI

EUROPOS EKONOMINIO SAUGUMO STRATEGIJA

1. Europos ekonominio saugumo didinimo strategija

Pasaulinė pandemija, neteisėtas ir neišprovokuotas Rusijos karas Ukrainoje, priešiški ekonominiai veiksmai, kibernetiniai išpuoliai ir išpuoliai prieš infrastruktūrą, užsienio šalių kišimasis ir dezinformacija bei visame pasaulyje auganti geopolitinė įtampa kelia riziką mūsų visuomenėms, ekonomikai bei įmonėms ir didina jų pažeidžiamumą, nors vos prieš kelerius metus tokios rizikos nebuvo.

Pastaraisiais metais ES sėkmingai tęsė darbus tiek įgyvendindama mūsų prioritetus, tiek mažindama pažeidžiamumą energetinio saugumo, parengties pandemijoms, mūsų ekonomikos atsparumo, tiekimo grandinių ir apskritai pagrindinių technologijų srityse.

Tačiau ši patirtis taip pat atskleidė, kad Europa kai kuriais atvejais yra nepakankamai pasirengusi atremti naują ir kylančią riziką, kurią patiriame dabartinėmis sudėtingesnėmis geopolitinėmis aplinkybėmis. Per COVID-19 pandemiją išryškėjo, kokią riziką Europos ekonomikos veikimui gali kelti labai koncentruotos tiekimo grandinės. Rusijos agresijos karas prieš Ukrainą parodė, kaip pernelyg didelė priklausomybė nuo vienos šalies, ypač tokios, kurios vertybės, modeliai ir interesai iš esmės skiriasi, mažina Europos strategines galimybes ir kelia pavojų mūsų ekonomikai bei piliečiams. Valstybėms narėms ir verslo subjektams taip pat teko dengti išlaidas, susidariusias dėl ekonominės prievartos, įskaitant Europos eksporto draudimus ir europinių prekių ženklų prekių boikotus, kuriais siekta priversti valstybes nares ir verslo subjektus paklusti ir laikytis kitos šalies politinių prioritetų. Visos šios tendencijos kelia tiesioginę riziką mūsų visuomenių, ekonomikos ir pasaulio prekybos veikimui ir yra tiesioginė ES strateginių interesų ir galimybių veikti kliūtis.

Geopolitinei įtampai didėjant, o pasaulinei ekonomikai esant kaip niekada giliai integruotai, tam tikri ekonominiai srautai ir veikla gali irgi kelti riziką mūsų saugumui. Mūsų saugumas yra kaip niekada glaudžiai susijęs su mūsų gebėjimu didinti savo atsparumą ir mažinti dėl ekonominių sąsajų, kurias praėjusiais dešimtmečiais vertinome teigiamai, kylančią riziką. Šių varžybų intensyvumą didina ir didžiuliai technologiniai pokyčiai – dėl to tenka spręsti dar sudėtingesnius ekonominius ir saugumo uždavinius.

Nauja geopolitinė ir technologinė realybė mums diktuoja poreikį koreguoti savo požiūrį išsaugant didžiąją daugumą itin vertingų Europos ekonominių saitų su pasauliu, bet kartu užtikrinant, kad mums kylanti nauja rizika – kad ir siauros srities, bet mums turinti esminės svarbos, – būtų veiksmingai atremta.

ES šiame procese nėra viena: savo ekonominiam saugumui aktualius klausimus pradėjo spręsti visos pasaulio šalys. Kai kurios išsivysčiusios ekonomikos šalys jau pasitvirtino specialias strategijas ir šiuo metu jas įgyvendina. Besivystančios ekonomikos šalys irgi imasi veiksmų įvairindamos savo ekonominius ryšius, kad sumažintų žalingą priklausomybę, ir didindamos vietos gamybą. Iš šių tendencijų matyti, kad savo klestėjimą, suverenumą ir saugumą dabartiniame amžiuje galėsime užtikrinti tik tada, jei tradicinį požiūrį į nacionalinį saugumą papildysime naujomis mūsų ekonominio saugumo garantijų priemonėmis. Bendradarbiavimas su

mūsų sąjungininkais, partneriais ir verslo sektoriumi siekiant aiškiau apibrėžti ir įgyvendinti mūsų ekonominio saugumo viziją padės sustiprinti mūsų jėgas.

Nors per pastaruosius metus Europos Sąjunga daug nuveikė pasitikdama šiuos ypatingus iššūkius, dabar jai reikia visapusiškai strategiškai apibrėžti, kaip didinti ekonominį saugumą, mažinti riziką ir skatinti pažangiąsias technologijas itin svarbiuose sektoriuose. Siekiama sukurti sistemą, pagal kurią ES, nacionaliniu ir verslo subjektų lygmenimis kylanti rizika ekonominiam saugumui būtų patikimai vertinama ir valdoma, bet kartu būtų išsaugota kuo didesnė ekonomikos dinamika. Tokiu laikotarpiu, kai ši rizika ir sparčiai kinta, ir prisideda prie susirūpinimą keliančių nacionalinio saugumo problemų, tai įgyvendinti dar svarbiau. Šią padėtį geriausiai iliustruoja tai, kokiu greičiu randasi ypatingos svarbos naujos technologijos ir kaip blanksta ribos tarp civilinio ir karinio sektorių.

Prieš pradedant kurti šią strategiją, pirmiausia reikia skvarbiu žvilgsniu įvertinti riziką ir suvokti esamą priešpriešą tarp mūsų ekonominio saugumo didinimo ir užtikrinimo, kad Europos Sąjunga ir toliau galėtų naudotis savo ekonomikos atvirumu.

ES yra viena patraukliausių vietų pasaulinėms įmonėms veikti ir investuoti. **Mūsų ekonomikos klestėjimo pagrindą sudaro atvira, taisyklėmis grindžiama prekyba ir investicijos, saugūs tarpvalstybiniai ryšiai ir bendradarbiavimas mokslinių tyrimų bei inovacijų srityse.** Mums vis sparčiau įgyvendinant dvejopą žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, šie elementai išliks svarbiais Europos konkurencingumo ir atsparumo veiksniais. Skatindami konkurenciją turime kliautis savo prekyba ir bendrąja rinka, užtikrinti prieigą prie žaliavų, technologijų ir kitų gamybos išteklių, kurie yra itin svarbūs mūsų konkurencingumo ir atsparumo stiprinimui ir užimtumo bei ekonomikos augimo išsaugojimui dabartiniu ir būsimu laikotarpiais. Taip pat norime, kad mūsų partneriai visame pasaulyje, kurdami švarių technologijų ir atsparią ekonomiką, ir toliau galėtų naudotis prieigos prie Europos rinkos, kapitalo ir technologijų teikiamomis galimybėmis.

Tam, kad mūsų ekonominiai ir saugumo interesai vieni kitus stiprintų, itin svarbu surasti tinkamą šių veiksnių pusiausvyrą. Ar tai pasieksime, priklausys nuo šių trijų prioritetų: **1) mūsų pačių konkurencingumo skatinimo; 2) apsisaugojimo nuo rizikos ekonominiam saugumui ir 3) partnerystės ryšių su kuo įvairesnėmis panašių interesų šalimis, kurioms aktualios panašios ekonominio saugumo problemos.**

ES ekonominio saugumo strategijos prioritetai

- **Skatinti** mūsų pačių konkurencingumą didinant savo ekonomikos ir tiekimo grandinių atsparumą ir inovacijų bei pramoninį pajėgumą, bet kartu išaugant savo socialinę rinkos ekonomiką. Tai galima pasiekti stiprinant bendrąją rinką, investuojant į ateities ekonomiką (tuo tikslu vykdant patikimą makroekonominę ir sanglaudos politiką ir taikant priemonę „NextGenerationEU“) ir į žmogiškąjį kapitalą, įskaitant Europos darbo jėgos įgūdžių ugdymą. Tam reikės įvairinti tiekimo šaltinius ir eksporto rinkas, skatinti mokslinius tyrimus ir stiprinti pramoninę bazę tokiose strateginėse srityse kaip pažangūs puslaidininkiai,

kvantinė kompiuterija, biotechnologijos, poveikio klimatui neutralizavimo pramonė, švari energetika ar svarbiausiosios žaliavos.

- **Apsisaugoti** nuo bendrai apibrėžtos rizikos ekonominiam saugumui, geriau išnaudojant jau turimas priemones, pavyzdžiui, prekybos apsaugos priemones, priemones dėl užsienio subsidijų, 5G / 6G saugumo, tiesioginių užsienio investicijų tikrinimo ir eksporto kontrolės priemones, taip pat naują kovos su ekonomine prievarta priemonę. Tuo pačiu metu turime vertinti ES priemonių rinkinio veiksmingumą ir prireikus jį plėsti, kad galėtume atremti tam tikrą naują mums iškilusią riziką, pavyzdžiui, susijusią su eksportu ar investicijomis užsienyje siaurame bazinių didelio poveikio technologijų, kurias galima pritaikyti kariniams tikslams, sektoriuje (pvz., kvantinių technologijų, pažangiųjų puslaidininkių, dirbtinio intelekto sektoriuose).
- Megzti **partnerystės ryšius** su panašių interesų šalimis, kurioms aktualios panašios ekonominio saugumo problemos ir kurios nori su mumis bendradarbiauti kuriant atsparesnę ir saugesnę ekonomiką. Praktiškai tai reiškia, kad reikia bendradarbiauti su kuo įvairesniais partneriais siekiant stiprinti ekonominį saugumą, skatinti atsparias ir tvarias vertės grandines ir stiprinti tarptautinėmis taisyklėmis grindžiamą ekonominę tvarką bei daugiašales institucijas. Tai kartu reiškia, kad partnerystės ryšiai turi būti mezgami su panašų rizikos mažinimo kelią pasirinkusiomis šalimis, turi būti plėtojami ir sudaromi nauji laisvosios prekybos susitarimai, pagal strategiją „Global Gateway“ investuojama į darnų vystymąsi ir saugius ryšius visame pasaulyje.

Pagrindiniai bet kurios ekonominio saugumo priemonės, kuri būtų taikoma pagal šią strategiją, principai bus: **proporcingumas** užtikrinant, kad mūsų priemonės atitiktų rizikos lygį, o bet koks nenumatytas šalutinis poveikis Europos ir pasaulio ekonomikai būtų ribojamas, ir **tikslumas** konkrečiai apibrėžiant, į kokias prekes, sektorius ar pagrindines pramonės sritis sutelkiamas dėmesys, bei užtikrinant, kad priemonės būtų atsakas į pačią riziką.

Rengiant šią strategiją remiamasi Europos lygmeniu jau pradėtu darbu ir atliekamas kritiškas Sąjungos atsparumo bei pažeidžiamumo vertinimas siekiant paversti Europos ekonomiką ir pramonę dar konkurencingesne bei atsparesne ir sustiprinti mūsų atvirą strateginį savarankiškumą. Tam reikia ir didesnių investicijų į žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas per priemonę „NextGenerationEU“, ir pritraukti daugiau privačiųjų investicijų pagrindinėse ES pramonės politikos srityse, pavyzdžiui, Lustų akto, Svarbiausiųjų žaliavų akto ir Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto srityse. Tai dar kartą patvirtinta Versalio deklaracijoje, kurioje vadovai pritarė, jog tam tikrose srityse – energetikos, sveikatos, vaistų, maisto produktų saugumo ir gynybos pajėgumų – būtina stiprinti Europos atsparumą ir suverenumą. Šioje strategijoje atsižvelgiama ir į piliečiams susirūpinimą keliančius dalykus, apie kuriuos kalbėta per Konferenciją dėl Europos ateities.

Įgyvendindami šią strategiją veikti turėsime ir vidaus, ir išorės politikos srityse. Taip pat reikės, kad Europos ir nacionaliniu lygmenimis prie to prisidėtų ne tik politikos kūrėjai. Itin svarbus partneris bus privatusis sektorius, jau ėmęsis jam kylančios rizikos mažinimo veiksmų. Pasauliniai turto valdytojai, reaguodami į vis didėjančią ir vis sudėtingesnę riziką, kylančią pasaulio ekonomikai, iš esmės perskirstė savo kapitalą. Vienas pagrindinių uždavinių įgyvendinant ilgalaikę verslo strategiją, pagal kurią būtų saugomi ne tik suinteresuotųjų subjektų, bet ir bendrasis interesai, bus surasti atsparias, įvairias tiekimo grandines, kurios padėtų stiprinti ekonominį saugumą. Informacija apie nustatomą pagrindinę riziką ir projektuojamas politines atsako priemones turėtų papildyti Europos įmonių, kurios jau stengiasi švelninti daugelį mums kylančių grėsmių, žinių bazę.

Šis komunikatas padeda pamatą diskusijoms ekonominio saugumo klausimais su valstybėmis narėmis ir Europos Parlamentu siekiant sukurti bendrą rizikos mažinimo ir Sąjungos ekonominio saugumo apsaugos sistemą. Šis komunikatas padės apibrėžti strategiją, kuria vadovaujantis būtų galima bendrai vertinti riziką, taikyti esamas priemones ir nustatyti galimas ES ekonominio saugumo priemonių arsenalo spragas, kurioms užpildyti sukursime bendras atsako priemones.

2. Rizikos Europos ekonominiam saugumui nustatymas

Šios strategijos tikslas yra apsaugoti ES ekonominį saugumą ir sustiprinti mūsų ekonomikos atsparumą, kartu stengiantis užtikrinti, kad būtų išsaugota ir toliau plečiama mūsų technologinė pažanga. Tai reiškia, kad reikės investuoti į ES konkurencingumą, įvairinti tiekimo grandines ir imtis atsako į ekonominės prievartos praktiką priemonių. Bus siekiama užkirsti kelią slaptam besiformuojančių didesnės rizikos technologijų ir kitų dvejopo naudojimo prekių nutekėjimui į mums susirūpinimą keliančias šalis, kuriose taikomos civilinės ir karinės paskirties integravimo strategijos.

Kad pasiektume šiuos tikslus, turime skvarbiu žvilgsniu įvertinti riziką ir tai, kaip ilgainiui ji kinta. **Būtent todėl Komisija ir valstybės narės dar nuodugniau analizuos itin svarbias tiekimo grandines, vykdys jų testavimą nepalankiausiomis sąlygomis ir vertins rizikos lygį.**

Komisija ir vyriausiasis įgaliotinis išskyrė šias plačias rizikos ekonominiam saugumui kategorijas, tačiau šis sąrašas nėra baigtinis. Taigi, išskirta rizika, susijusi su: 1) tiekimo grandinių atsparumu, 2) ypatingos svarbos infrastruktūros fiziniu ir kibernetiniu saugumu, 3) technologijų saugumu ir technologijų nutekėjimu ir 4) ekonominės priklausomybės suginklinimu arba ekonomine prievarta. Ši rizika gali iškilti bet kurioje vertės grandinės vietoje nuo žinių telkimo ir fundamentinių mokslinių tyrimų iki komercializacijos bei masinės gamybos.

Europos ekonomikai kylančios rizikos rūšys

Rizika tiekimo grandinių atsparumui, įskaitant energetinį saugumą – *rizika, kurią kelia kainų šuoliai, ypatingos svarbos produktų arba gamybos išteklių, įskaitant (bet tuo*

neapsiribojant) išteklius, susijusius su žaliąja pertvarka, ir išteklius, reikalingus stabiliam ir įvairiam energijos bei vaistų tiekimui užtikrinti, tiekimo šaltinių nebuvimas arba trūkumas ES.

Rizika ypatingos svarbos infrastruktūros fiziniam ir kibernetiniam saugumui – *rizika, kurią kelia ypatingos svarbos infrastruktūros, pavyzdžiui, vamzdynų, jūrinių kabelių, elektros gamybos, transporto ir elektroninių ryšių tinklų veikimo sutrikimai ir sabotažas, trukdantys saugiai ir patikimai tiekti prekes bei teikti paslaugas ar užtikrinti duomenų saugumą ES.*

Rizika, susijusi su technologijų saugumu ir technologijų nutekėjimu – *rizika ES technologinei pažangai, technologiniam konkurencingumui ir prieigai prie pažangiųjų technologijų, be kita ko dėl skaitmeniniame sektoriuje vykdomos kenkimo veiklos, pavyzdžiui, šnipinėjimo arba neteisėto duomenų nutekinimo. Kai kuriais atvejais dėl technologijų nutekėjimo kyla rizika, kad gali sustiprėti kariniai / žvalgybos pajėgumai tose šalyse, kurios gali juos panaudoti taikai ir saugumui silpninti, o tai ypač aktualu dvejopo naudojimo technologijų, pavyzdžiui, kvantinių technologijų, pažangiųjų puslaidininkių ar dirbtinio intelekto srityse, todėl reikalingos specialios rizikos mažinimo priemonės.*

Rizika, susijusi su ekonominės priklausomybės suginklinimu arba ekonomine prievarta – *rizika, kad trečiosios šalys prekybą ar investicijas paveikiančiomis priemonėmis nusitaikys į ES, jos valstybes nares ir ES verslo subjektus, taip siekdamos pakeisti politiką, kuri priklauso legitimaus politikos formavimo sričiai.*

Galiausiai svarbu atminti, kad tam tikra pirmiau išvardyta rizika tam tikromis aplinkybėmis gali padidėti tiek, kad ims kelti grėsmę **nacionaliniam saugumui**. Pirmiausia taip gali nutikti dėl dvejopo naudojimo technologijų nutekėjimo, tiesioginių užsienio investicijų, keliančių grėsmę saugumui ir viešajai tvarkai, dvejopo naudojimo prekių eksporto ar investicijų užsienyje siauroje pažangiųjų technologijų srityje, kai šios pažangiosios technologijos gali sustiprinti tam tikrų valstybių karinius ir žvalgybos pajėgumus ir jos, panaudodamos tuos pajėgumus, gali grasinti tarptautinei taikai ir saugumui. Taip gali nutikti ir dėl rizikos, kuri kyla neskelbtinos informacijos tvarkymo saugumui.

Atsižvelgdama į tai, **Komisija siūlo drauge su ES valstybėmis narėmis ir pasinaudojant privačių suinteresuotųjų subjektų indėliu išskirti ir įvertinti riziką ES ekonominiam saugumui**, keliančią grėsmę pagrindiniams ES interesams, šią riziką apibrėžti aiškiais parametrais, atsižvelgiant į kintančias geopolitines aplinkybes ir, jei reikia, suinteresuotųjų subjektų nuomones. Šis procesas turėtų būti dinamiškas ir vykti nuolat.

Todėl Komisija siūlo tokią drauge su valstybėmis narėmis vykdytinų ir, jei tikslinga, su vyriausiuoju įgaliotiniu koordinuotinų veiksmų eigą:

- Komisija įvertina riziką tiekimo grandinių atsparumui, nuodugniau išanalizuodama ES strateginės priklausomybės ryšius, ypač priklausomybės ryšius, kurie pasižymi didesne suginklinimo geopolitiniais tikslais tikimybe;
- rizika ypatingos svarbos infrastruktūros fiziniam ir kibernetiniam saugumui vertinama toliau, atsižvelgiant į 2022 m. gruodžio 8 d. Tarybos rekomendaciją;
- rizika, susijusi su technologijų saugumu ir nutekėjimu, vertinama pagal ypatingos svarbos ekonominiam saugumui turinčių strateginių technologijų sąrašą. Didžiausios rizikos vertinimo tikslais Komisija pasiūlys dvejopo naudojimo technologijų sąrašą, o Taryba šį sąrašą galėtų patvirtinti iki 2023 m. rugsėjo mėn. Sąrašas bus sudarytas remiantis siaurais į perspektyvą orientuotais kriterijais, pavyzdžiui, ar technologija yra didelio poveikio ir transformuojamojo pobūdžio, ar yra civilinės ir karinės paskirties integravimo rizika ir ar yra rizika, kad piktnaudžiaujant technologija bus pažeidžiamos žmogaus teisės. Prioritetinės technologijos turėtų būti įvertintos drauge su valstybėmis narėmis iki 2023 m. pabaigos, siekiant nustatyti atitinkamas apsaugos ir skatinimo priemones;
- ekonominės priklausomybės suginklinimo arba ekonominės prievartos rizika turi būti vertinama, be kita ko, atsižvelgiant į neseniai sudarytą susitarimą dėl ES kovos su prievarta priemonės.

Siekiant išsaugoti nuoseklų, fokusuotą ir esamas aplinkybes atitinkantį požiūrį į ekonominį saugumą, Taryba turėtų, remdamasi Komisijos ir atitinkamais atvejais vyriausiojo įgaliotinio pateikta informacija, kas šešis mėnesius peržiūrėti bendrą rizikos vertinimo pažangą šiose keturiose srityse ir kasmet pateikti ataskaitą Europos Vadovų Tarybai.

Be to, vyriausiasis įgaliotinis kartu su valstybėmis narėmis tobulins **Bendrą žvalgybinės informacijos analizės centrą (SIAC)** siekdamas padidinti jo pajėgumą nustatyti grėsmes ES ekonominiam saugumui.

3. Ekonominio saugumo strategijos praktinis įgyvendinimas

Siekiant sumažinti šias rizikas, svarbiausi ES ekonominio saugumo strategijos siekiai yra:

1) **skatinti** ES konkurencingumą ir ekonomikos augimą, stiprinti bendrąją rinką, remti tvirtą ir atsparią ekonomiką ir plėtoti ES mokslinių tyrimų, technologinę ir pramonės bazę;
2) **saugoti** ekonominį saugumą įvairiomis politikos priemonėmis ir įrankiais, įskaitant, jei reikia, naujas tikslines priemones;
3) megzti **partnerystės ryšius** ir toliau stiprinti bendradarbiavimą su viso pasaulio šalimis.

3.1. ES ekonominės bazės, konkurencingumo ir augimo skatinimas

Bendroji rinka yra ES geriausias išteklius, padedantis išsaugoti jos ekonomikos klestėjimą, novatoriškumą ir atsparumą. Ji dažniausiai siejama su tarpvalstybinio bendradarbiavimo ES viduje masto ekonomija ir vienodomis veiklos galimybėmis. Tuo pačiu metu per **prekybos politiką, investicijas pagal strategiją „Global Gateway“ ir kitų sričių politiką** ES naudoja bendrąją rinką, kad pasaulinės tiekimo grandinės būtų atviros ir atsirastų standartai, kurie padėtų dar labiau sustiprinti ES konkurencingumą ir tiekimo saugumą. Priemonės **„NexGenerationEU“** ir Sanglaudos fondų programų įgyvendinimas skatina vykdyti esmines reformas ir investuoti įvairiuose sektoriuose, įskaitant ypatingos svarbos infrastruktūros sektorius, ir jau prisideda prie ES ekonomikos augimo, konkurencingumo ir atsparumo.

Pastaraisiais metais **Komisija priėmė keletą konkrečių pasiūlymų dėl tiekimo grandinių atsparumo didinimo ir stiprinimo**. **ES pramonės strategijoje** išskirtos kelios bendrosios rinkos atsparumo stiprinimo priemonės, tokios kaip pramonės aljansai siekiant paspartinti veiklą švarių technologijų, žaliavų, procesorių ir puslaidininkių, duomenų, tinklo paribio ir debesijos srityse; bendriems Europos interesams svarbūs projektai, kuriems telkiami ištekliai proveržio investicijoms įgyvendinti; žiedinės ekonomikos skatinimas; žaliųjų ir skaitmeninių įgūdžių ugdymas ir nauja strategija siekiant išsaugoti ES lyderystę pasaulinių standartų nustatymo srityje. ES energijos tiekimo saugumui užtikrinti labai svarbi energetikos pertvarka, vykdoma pagal Europos žaliąjį kursą ir planą „RepowerEU“. Šioje srityje jau padaryta reikšminga pažanga, tačiau rengiamoje energetikos sąjungos padėties ataskaitoje bus išskirtos tolesnės reikalingos pastangos.

Pasiūlymu dėl **Svarbiausiųjų žaliavų akto** siekiama palengvinti Europos Sąjungai svarbiausiųjų žaliavų gavybą, perdirbimą ir antrinį perdirbimą, mažinti priklausomybę ir didinti parengtį. **Europos lustų aktas** užtikrins saugų puslaidininkių tiekimą, o siūlomas **Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės aktas** padės išplėsti poveikio klimatui neutralizavimo technologijų gamybą ES. Pagal šias iniciatyvas numatyti veiksmingi valdymo mechanizmai, leisiantys Komisijai, Tarybai ir valstybėms narėms laiku bendradarbiauti ir keistis informacija.
Šios iniciatyvos taip pat daro tiesioginį poveikį tolesniam tiekimo grandinių saugumo ir prieigos prie išteklių, kurie yra gyvybiškai svarbūs novatoriškai, konkurencingai ir atspariai **Europos gynybos technologijų ir pramonės bazei**, išsaugojimui (kaip pažymėta Saugumo ir gynybos strateginio kelrodžio strategijoje, strateginiai konkurentai tam kelia vis didesnių iššūkių). Todėl Europos ekonominio saugumo labui šias iniciatyvas itin svarbu patvirtinti laiku.

Bendrosios rinkos veikimo užtikrinimo ekstremaliosiose situacijose priemone siekiama, kad ateityje iškilus ekstremaliosioms situacijoms, būtų užtikrintas ypatingos svarbos produktų prieinamumas ir laisva apyvarta. Ateityje Bendrosios rinkos veikimo užtikrinimo ekstremaliosiose situacijose priemonė leis stebėti strateginius produktus ir paslaugas, taip pat tiekimo grandinių sutrikimus ir su tuo susijusius trūkumus, o prireikus reaguoti greitai ir kolektyviai.

Skubiai reikia didesnių investicijų tam, kad būtų užtikrinta tiek ES lyderystė, tiek ES konkurencingumas besiformuojančių strateginių technologijų mokslinių tyrimų ir plėtros srityse. Siekdama pritraukti privačiųjų investicijų, Komisija toliau plėtoja **kapitalo rinkų sąjungą**. Komisija taip pat pateikė pasiūlymą dėl naujo Reglamento dėl Europos strateginių technologijų **platformos (STEP)** sukūrimo. Ši platforma rems giliųjų ir skaitmeninių technologijų, švarių technologijų ir biotechnologijų kūrimo, gamybos ar stiprinimo Sąjungos vertės grandines, kad būtų pasiekti žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos tikslai. Tai leis Sąjungai sumažinti strateginę priklausomybę arba jos išvengti.

Iki 2023 m. pabaigos, peržiūrėjusi esamų priemonių aprėptį, Komisija taip pat pateiks ataskaitą apie galimybes užtikrinti pakankamą, strategiškai orientuotą paramą dvejopo naudojimo technologijų kūrimo reikmėms.

3.2. Apsauga nuo rizikos ekonominiam saugumui

Siekdama apsisaugoti nuo rizikos ekonominiam saugumui, ES jau pradėjo taikyti specialius rizikos mažinimo įrankius ir priemones. Kadangi rizika nuolat kinta, turime įvertinti šių rizikos mažinimo įrankių veiksmingumą ir prireikus apsvarstyti galimybę atnaujinti esamus arba patvirtinti naujus įrankius.

Atsakas į ekonominės priklausomybės suginklinimą ir ekonominę prievartą

Strateginę priklausomybę, dėl kurios gali kilti rizika ekonominiam saugumui, gali paaštrinti trečiųjų šalių su rinka nesuderinama politika ir praktika, kuri iškreipia veiklos sąlygas. Kovodama su tokia nesąžininga politika ir praktika, Komisija griežtai taikys prekybos apsaugos priemones ir, kad bendrojoje rinkoje užtikrintų vienodas veiklos sąlygas, yra pasirengusi taikyti Užsienio subsidijų reglamentą.

Reaguodama į tai, kad ES ir jos valstybės narės pastaraisiais metais tapo sąmoningo ekonominio spaudimo taikiniu, ES patvirtino **ES kovos su prievarta priemonę**. Šios priemonės paskirtis – visų pirma atgrasyti šalis nuo prekybos arba investicijų ribojimo ar grasinimo jas riboti siekiant pakeisti teisėtą ES politiką; taip pat numatyta, kad kraštutiniu atveju ES gali imtis atsakomųjų priemonių. Stebėdama prievartos atvejus ir vertindama bei pasirinkdama koordinuojamo atsako mastą ES taip pat bendradarbiaus su šalimis partnerėmis.

Saugumą ir viešąją tvarką paveikiančios užsienio investicijos

Tiesioginių užsienio investicijų (TUI) tikrinimo reglamentu yra sukurtas valstybių narių ir Komisijos bendradarbiavimo mechanizmas, kurio paskirtis – keistis informacija, kelti su saugumu susijusias problemas ir nustatyti su konkrečiomis TUI susijusius sprendinius, taip siekiant užtikrinti saugumą ir viešąją tvarką. Nuo 2020 m. spalio mėn. Komisija ir valstybės narės peržiūrėjo daugiau kaip 1 000 TUI sandorių. Komisija taip pat vertina dabartinę sistemą ir iki 2023 m. pabaigos pasiūlys jos pakeitimus. Valstybės narės, dar neįdiegusios nacionalinių TUI atrankos mechanizmų, turėtų nebedelsdamos juos įdiegti.

Technologijų saugumas ir technologijų nutekėjimas

Gebėjimas kurti naujas technologijas ir neatsilikti nuo jų pažangos yra viena svarbiausių ES ekonominio saugumo sąlygų, nes mažina strateginę priklausomybę ir sudaro sąlygas išsaugoti arba kurti savo technologinį pranašumą.

Atvirumas ir tarptautinis bendradarbiavimas yra svarbiausia Europos mokslinių tyrimų ir inovacijų (MTI) ašis. Siekdama padėti užkirsti kelią ES finansuojamų technologijų nutekėjimui, Komisija gali, pavyzdžiui, deramai pagrįstais atvejais neleisti tam tikrų trečiųjų šalių subjektams arba tam tikrų trečiųjų šalių kontroliuojamiems ES subjektams dalyvauti mokslinių tyrimų ir inovacijų bei skaitmeninių pajėgumų diegimo projektuose, kad apsaugotų Sąjungos strateginį turtą, interesus, autonomiją arba saugumą. Ji taip pat gali įvertinti programos „Europos horizontas“ rezultatų (įskaitant intelektinę nuosavybę), sukurtų vykdant ES finansuotus mokslinius tyrimus, perdavimo toje programoje nedalyvaujančioms trečiosioms šalims poveikį ir paprieštarauti šių rezultatų perdavimui.

Komisija taip pat parengė **Kovos su užsienio šalių kišimusi į mokslinių tyrimų, technologinės plėtros ir inovacijų (MTI) sritį priemonių rinkinį**, kuris padeda skleisti informaciją visos Europos MTI sektoriuje nacionaliniu ir sektorių lygmenimis ir didinti šio sektoriaus atsparumą, taip siekiant užtikrinti didesnį mokslinių tyrimų saugumą platesne prasme.

Tais atvejais, kai technologijos laikomos ypač svarbiomis ekonominiam saugumui (kaip nustatyta pagal 2 skirsnį), Komisija, atlikusi vertinimą, pasiūlys priemones, kaip padidinti mokslinių tyrimų saugumą užtikrinant sistemingą ir griežtą paminėtųjų priemonių vykdymą ir nustatant bei šalinant likusias spragas. Ji taip pat sieks išsaugoti mūsų sistemos atvirumą, nes tai yra mūsų novatoriškos ekonomikos pamatinis akmuo.

Standartizavimas yra svarbus, kaip viena iš priemonių, kuria švelniuoju būdu darome įtaką technologinės plėtros krypčiai, todėl yra netiesiogiai aktualus ir ES ekonominiam saugumui (be kita ko, kaip galimybė riboti piktnaudžiavimą technologijomis, kuris gali kelti grėsmę ekonominiam saugumui). Kaip nurodyta **ES standartizacijos strategijoje**, ES turi būti pajėgi formuoti tarptautinius standartus pagal savo vertybes ir interesus ir pagal savo teisės *acquis*. Kalbant apie būsimus dirbtinio intelekto, duomenų ir kibernetinio atsparumo aktus, ES drauge su partneriais dirbs, kad būtų parengti Europos standartai ir juos atitinkantys tarptautiniai standartai. Prie technologijų nutekėjimo prevencijos prisidės ir veiksmingas pagarbos intelektinės nuosavybės teisėms, ypač patentams, vykdymo užtikrinimas.

ES pagal 2020 m. kibernetinio saugumo strategiją diegia kovos su kenkimo veikla skaitmeninėje erdvėje priemones, taip siekdama apsisaugoti nuo neteisėtos įtakos, pramoninio šnipinėjimo ir neteisėto žinių nutekinimo. Siūlomas **Kibernetinio atsparumo aktas** viešajame ir privačiajame sektoriuose sustiprins Sąjungoje parduodamos aparatinės ir programinės įrangos kibernetinį saugumą. ES ir toliau kovos su kibernetinėmis intelektinės nuosavybės vagystėmis ir

reaguodama į tokią kenkimo veiklą, naudosis, be kita ko, **ES hibridinės ir kibernetinės diplomatijos priemonių rinkiniais**.

Ekonominio saugumo apsauga saugant infrastruktūrą

ES priėmė **Direktyvą dėl ypatingos svarbos subjektų atsparumo** ir **peržiūrėtą Direktyvą dėl tinklų ir informacinių sistemų saugumo (TIS2 direktyva)**. Šiose direktyvose naujai ir išsamiai apibrėžta teisinė sistema, skirta tiek fiziniam, tiek skaitmeniniam ypatingos svarbos infrastruktūros (įskaitant energetikos, transporto, sveikatos, skaitmeninę, vandens ir maisto produktų infrastruktūrą) atsparumui stiprinti. Laikantis 2022 m. gruodžio mėn. Tarybos rekomendacijos, jau imamasi tikslinių veiksmų bendram ES atsakui į įvairius incidentus užtikrinti.

Siekiant padidinti 5G tinklų saugumą ir atsparumą, **5G priemonių rinkinyje** numatytos visoms valstybėms narėms privalomos priemonės, įskaitant priemones, kuriomis ribojamas arba uždraudžiamas tiekimas iš didelės rizikos tiekėjų. 2023 m. birželio 15 d. Komisija paragino valstybes nares, kurios šias priemones dar iki galo taiko didelės rizikos tiekėjams, tai padaryti nedelsiant.

Siūlomas **Kibernetinio atsparumo aktas** taip pat atliks svarbų vaidmenį užtikrinant ES ypatingos svarbos infrastruktūrai skirtos tiekimo grandinės saugumą. Kibernetinė rizika taip pat yra vertinama ir jos scenarijai apibrėžiami atskirai elektroninio ryšio infrastruktūros ir energetikos sektoriams. Tais vertinimais ir scenarijais bus vadovaujamasi vykdant pagal siūlomą **Kibernetinio solidarumo aktą** remiamus veiksmus, konkrečiai, vykdant koordinuotą ypatingos svarbos subjektų testavimą.

Geresnis dvejopo naudojimo prekių eksporto kontrolės ES koordinavimas

Kai kurios strateginės technologijos yra dvejopo naudojimo ir joms reikia skirti ypač daug dėmesio. Kaip nurodyta 2 skirsnyje, ES sudarys ekonominiam saugumui ypatingos svarbos turinčių technologijų sąrašą ir kolektyviai įvertins su jomis susijusią riziką. Nors sprendimai dėl dvejopo naudojimo prekių eksporto kontrolės įgyvendinimo turi atitikti daugiašalę ir ES sistemas, jų įgyvendinimu ir vykdymo užtikrinimu daugiausia užsiima valstybės narės.

Įsitvirtinusi dvejopo naudojimo prekių eksporto kontrolės struktūra – ir daugiašaliai eksporto kontrolės režimai, pagal kuriuos nustatomi standartai, – pastaraisiais dešimtmečiais padėjo siekti Sąjungos saugumo politikos tikslų ir kartu išsaugoti atvirumą bei palankią aplinką moksliniams tyrimams, inovacijoms ir apskritai ginklų platinimo prevencijai. ES stiprins savo paramą daugiašalių režimų darbui, tačiau jų veiksmingumą mažina tai, kad ES yra tik vieno veikiančio daugiašalio kontrolės režimo narė ir kito režimo stebėtoja.

Tačiau atsižvelgdamos į naujus iššūkius, susijusius su vis didėjančiomis galimybėmis naudoti įvairias strategines technologijas kariniams tikslams, neteisėtą Rusijos agresijos karą prieš Ukrainą, išaugusią geopolitinę įtampą ir riziką nacionaliniam saugumui ir siekdamos apriboti

ypatingos svarbos technologijų eksportą į užsienį, kai kurios ES valstybės narės ir trečiosios šalys sugriežtino nacionalines kontrolės priemones arba kai kuriais atvejais vadovaujasi pagal daugiašalės eksporto kontrolės režimus nustatytais procesais, pavyzdžiui, pažangiųjų puslaidininkių lustų įrangos arba su kvantine kompiuterija susijusios įrangos gamybos srityse. Neseni įvykiai taip pat atskleidė, jog tam, kad būtų galima reaguoti į esamas ir sparčiai kintančias aplinkybes, reikalingas didesnis režimo lankstumas.

ES reglamentas dėl dvejopo naudojimo prekių eksporto kontrolės 2021 m. buvo peržiūrėtas siekiant geriau atsižvelgti į riziką, susijusią su sparčiai kintančia saugumo, technologijų ir prekybos aplinka, ypač sutelkiant dėmesį į didesnės rizikos besiformuojančių technologijų eksportą. Jame yra nuostatų, pagal kurias viena valstybė narė gali įvesti kitos valstybės narės teisės aktais grindžiamas eksporto kontrolės priemones, kurių poveikis prilygtų koordinuotam tarpvalstybiniam ES valstybių narių nacionaline prerogatyva įgyvendinamos ir Komisijos remiamos eksporto kontrolės poveikiui. Šios nuostatos šiuo metu išbandomos.

Vis labiau ryškėja poreikis, kad eksporto kontrolės srityje ES lygmeniu būtų imtasi spartesnių ir labiau koordinuojamų veiksmų, nes valstybėms narėms taikant vis daugiau nekoordinuojamų nacionalinių kontrolės priemonių, atsiras spragų, dėl kurių mažės eksporto kontrolės veiksmingumas ir bendrosios rinkos vientisumas. Kadangi sukuriama vis daugiau technologijų, kurios yra labai svarbios nacionaliniam saugumui ir kurioms taikomos nacionalinės kontrolės priemonės, tarp valstybių narių gali atsirasti skirtumų, kurie silpnintų visos ES ekonominį saugumą. Kad tai neįvyktų, dabartinis reglamentas turėtų būti įgyvendintas iki galo. Kartu reikėtų pradėti svarstyti, kaip, remiantis esama sistema, išplėtoti labiau koordinuotą europinį požiūrį, kuris neapsiribotų dabartine pareigą užtikrinti skaidrumą tarp valstybių narių.

Todėl **ne vėliau kaip šių metų pabaigoje** Komisija **pateiks pasiūlymą dėl dabartinės sistemos veiksmingumo ir efektyvumo didinimo**. Komisija turėtų užtikrinti, kad ši sistema būtų tinkama veikti sparčiai kintančioje technologinėje ir saugumo aplinkoje, kad, daugiašaliams eksporto kontrolės režimams patiriant spaudimą, ES taptų pajėgesnė iki galo atlikti savo, kaip pasaulinės veikėjos, vaidmenį, neperžengdama atitinkamos ES ir valstybių narių kompetencijos ribų.

Investicijos užsienyje

ES ir valstybės narės turi bendrą interesą **neleisti, kad tam tikros siauros srities technologinė pažanga būtų skatinama mūsų įmonių kapitalu, ekspertine patirtimi ir žiniomis, jeigu įvertinama, kad šios technologijos gali stiprinti karinius ir techninius pajėgumus tose šalyse, kurios juos gali panaudoti tarptautinei taikai ir saugumui silpninti**.

Kad galėtume apsaugoti savo esminius saugumo interesus, strateginės prekybos ir investicijų kontrolės srityje turime laikytis holistinio požiūrio. Dėl to kyla klausimas dėl būtinybės kontrolės priemones taikyti ne tik eksportuojamoms prekėms, bet ir tam tikroms investicijoms užsienyje, taip siekiant užkirsti kelią su tomis investicijomis susijusiai technologijų ir praktinės patirties nutekėjimo rizikai.

Be to, siekiant neleisti nutekinti besiformuojančias didesnės rizikos technologijas ir kitas dvejopo naudojimo prekes į mums susirūpinimą keliančias šalis, kuriose taikomos civilinės ir karinės paskirties integravimo strategijos, ir neleisti, kad kurios nors kontroliuojamo eksporto prekės ir investicijos būtų pakeistos kitomis, reikalingas glaudesnis bendradarbiavimas.

Palaikydama ryšius su valstybėmis narėmis Komisija išnagrinės, kokią saugumo riziką gali kelti **investicijos užsienyje**. Ji sudarys **naują specialią valstybių narių ekspertų grupę**, kad ši, remdamasi nauju struktūrinio konfidencialaus bendradarbiavimo mechanizmu, padėtų atlikti šias užduotis. Pasinaudodama naujosios ekspertų grupės darbo rezultatais, Komisija taip pat vykdys verslo ir kitiems suinteresuotiesiems subjektams bei, jei tai tikslinga, šalims partnerėms skirtą komunikacijos veiklą ir su jais konsultuosis.

Tuo tikslu Komisija išnagrinės priemones, kuriomis būtų galima mažinti saugumo riziką, susijusią su investicijomis užsienyje, kad iki metų pabaigos galėtų pateikti iniciatyvą. **.**

Apibendrinant pažymėtina, kad ES lygmeniu turime vieningai ir ryžtingiau bei sparčiau naudotis jau turimomis ES priemonėmis, kai jų prireikia, taip pat imtis griežtesnių vykdymo užtikrinimo priemonių. ES ir jos valstybės narės turėtų užtikrinti, kad būtų išnaudotos visos tų priemonių teikiamos galimybės ekonominiam atsparumui padidinti ir esminiams saugumo interesams apsaugoti, kartu atsižvelgiant į jų poveikį, daromą už ES ribų. ES verslo subjektai taip pat turėtų būti skatinami riziką ekonominiam saugumui įtraukti į savo išsamaus patikrinimo ir rizikos valdymo procesus. Be to, kai kuriose šiame komunikate išskirtose srityse **reikia stiprinti esamas arba kurti naujas šiuo metu patiriamą riziką atitinkančias priemones**.

3.3. Partnerystė ekonominio saugumo srityje

ES negali užtikrinti ekonominio saugumo viena. Jos politinės atsako priemonės irgi negali būti vienašalės. Pasaulio ekonomika išliks integruota ir sujungta tarpusavio saitais, tad ES priemonių veiksmingumas priklausys nuo bendradarbiavimo ir jų koordinavimo su kitais. Skaidrumas ir bendradarbiavimas yra esminiai veiksniai, užtikrinantys, kad ekonominio saugumo politika nesukels nepageidaujamų pasekmių trečiosioms šalims, ypač labiausiai pažeidžiamoms. Norint mažinti tiekimo grandinių riziką ir švelninti trikdžius reikia įvairinti tiekimo šaltinius ir dalyvauti įvairiose importo ir eksporto rinkose. Be to, pažeidžiamumas, susijęs su esminės svarbos priklausomybe strateginiuose sektoriuose, labai panašiai kaip ES yra aktualus ir daugeliui kitų pasaulinių subjektų, įskaitant artimiausius ES partnerius, nes įvairių formų ekonominės privartos atžvilgiu gali būti pažeidžiamos visos šalys.

Tai svarus argumentas, kodėl bendradarbiauti reikia su kuo įvairesniais partneriais: ne tik su ilgalaikiais panašaus mąstymo partneriais, pavyzdžiui, G7 valstybėmis, bet ir kitais tokių pačių interesų ir su mumis bendradarbiauti norinčiais partneriais.

Priklausomai nuo konkrečių politikos sričių ar nustatytos rizikos, **bendradarbiaujama bus lanksčiai, įvairiomis formomis, įvairiu mastu ir su įvairiais partneriais**, su kuriais turime bendrų interesų ir bendrų priklausomybės sričių.

Dvišalis ir daugiašalis bendradarbiavimas

ES smarkiai plečia dvišalio ir daugiašalio bendradarbiavimo priemones, kad didesnio ekonominio saugumo labui galėtų veikti lanksčiau, jei to reikėtų. Tai, kad saugumo samprata įgyvendinama renkantis įvairesnius partnerius, yra svarbus Sąjungos politinio atsako elementas. Intensyvus bendradarbiavimas su įvairiais partneriais, įskaitant **JAV** ir **Indiją**, ekonominio saugumo srityje jau vyksta **Prekybos ir technologijų tarybos (PTT)** struktūroje. Į ES ir Japonijos aukšto lygio dialogą ekonomikos klausimais bus įtraukta speciali darbo ekonominio saugumo srityje tema.

Svarbi bendradarbiavimo ekonominio saugumo srityje platforma yra **G7**. Per 2023 m. gegužės mėn. Hirošimos aukščiausiojo lygio susitikimą paskelbtame pareiškime dėl ekonominio atsparumo ir ekonominio saugumo patvirtintas G7 valstybių vadovų įsipareigojimas dirbti kartu ir su G7 nepriklausančiais partneriais, siekiant stiprinti pasaulio ekonomikos atsparumą ir ekonominį saugumą, – tuo tikslu kurti atsparias tiekimo grandines ir atsparią ypatingos svarbos infrastruktūrą, reaguoti į žalingą praktiką, pavyzdžiui, su rinka nesuderinamą politiką ir ekonominę prievartą, ir užkirsti kelią ypatingos svarbos ir besiformuojančių technologijų nutekėjimui.

Turėdami **kuo platesnį geoekonominių priemonių arsenalą** – nuo laisvosios prekybos susitarimų iki partnerystės skaitmeninėje srityje, žaliųjų aljansų ir partnerystės žaliavų srityje, žaliavų klubo ir glaudesnio bendradarbiavimo su šalimis pagal ES kaimynystės priemonę – galėsime reikiamomis priemonėmis reaguoti į įvairius ekonominiam saugumui kylančius iššūkius užtikrindami kuo didesnį koordinavimą ir poveikį. Toliau naudosimės šiomis priemonėmis ir jas pritaikysime, kad jos labiau padėtų didinti tiekimo sistemos atsparumą ir ES ekonominį saugumą.

Ir toliau sieksime kuo geriau išnaudoti plataus ES **laisvosios prekybos susitarimų** tinklo teikiamas galimybes, šiuos susitarimus visapusiškai įgyvendinami, ir kartu sieksime šį tinklą dar labiau plėsti. Šie susitarimai padeda mažinti verslo riziką, atveriant naujas rinkas įvairinti tiekimo grandines ir mažinti priklausomybę, padeda megzti abipusiškai naudingus ekonominius ryšius, ypač tuose regionuose, į kuriuos kitu atveju ES įžengti negalėtų ir kuriuose jos vietą užimtų trečiosios šalys, taip pat padeda saugoti socialinį ir aplinkos tvarumą.

Svarbus ekonominio saugumo didinimo lygmuo – ES pasirengimas stiprinti **partnerystę su besivystančiomis šalimis**, kurios pasaulinėse tiekimo grandinėse galėtų atlikti svarbesnį vaidmenį. ES finansinė ir techninė parama mažų ir vidutinių pajamų šalims padedant joms plėsti savo pramonę, įgyvendinti žaliąją pertvarką ir mažinti skaitmeninę atskirtį yra vertinga ne tik

savaime ir daro teigiamą poveikį vietos bendruomenėms, bet ir skatindama didesnę pasaulinės ekonomikos įvairovę padeda mums didinti savo ekonominį atsparumą.

Šiuo atžvilgiu **strategija „Global Gateway“** ir **Investicijų į pasaulinę infrastruktūrą partnerystė** bus svarbios priemonės, padėsiančios didinti pagal jas remiamų šalių ekonominį saugumą, stiprinti ekonominius ryšius ir integraciją su pasaulio ekonomika. Šios iniciatyvos padės ES ir jos partneriams atremti didžiausius iššūkius drauge, be kita ko, padėdamos kovoti su klimato kaita, plėsti saugią skaitmeninę infrastruktūrą, tobulinti sveikatos sistemas ir siekti darnaus vystymosi tikslų, o partneriams bus galima pasiūlyti tvarias alternatyvas investicijų praktikai, dėl kurios jie taptų dar labiau pažeidžiami jų kreditorių vykdomos ekonominės prievartos atžvilgiu. Jos taip pat padės didinti ES ekonominį saugumą pirmiausia tuo, kad padės įvairinti tiekimo grandines ir abipusiškai integruoti ES ir pagrindiniuose sektoriuose veikiančių partnerių vertės grandines.

ES ir toliau stiprins kitų formų bendradarbiavimo ryšius su įvairiais partneriais jai aktualiais klausimais, pavyzdžiui, dėl svarbiausių žaliavų – **Svarbiausiųjų žaliavų klube**.

Daugiašalis bendradarbiavimas

Pasaulio lygmeniu ES ir visų tarptautinės bendruomenės narių ekonominio saugumo pagrindą sudaro daugiašalis bendradarbiavimas ir taisyklėmis grindžiama sistema. Net ir strateginio varžymosi bei ekonominės konkurencijos sąlygomis galima palaikyti tarptautinius bendradarbiavimo ryšius bendriems uždaviniams spręsti ir laikytis aiškių taisyklių, kurios garantuotų sąžiningą ir atvirą prekybą, neleistų plisti tendencijai, kad „kas galingesnis, tas ir teisesnis“, apsaugotų nuo ekonominio susiskaidymo ir protekcionizmo.

Todėl ES yra suinteresuota stiprinti daugiašalį bendradarbiavimą per tarptautinius forumus ir organizacijas: G20, JT ar daugiašalius plėtros bankus. Prekybos srityje, atsižvelgdama į tai, kokį svarbų vaidmenį atlieka PPO mažindama savavališkos elgsenos riziką ir galimų prekybos apribojimų mastą, ES toliau **skatins Pasaulio prekybos organizacijos (PPO) reformas** ir sieks atkurti jos ginčų sprendimo funkciją.

Tolesni veiksmai

Komisija ir vyriausiasis įgaliotinis, laikydamiesi savo atitinkamos kompetencijos ribų:

- su valstybėmis narėmis plėtos **rizikos** ES ekonominiam saugumui **vertinimo** sistemą; tuo tikslu bus sudarytas **ypatingos svarbos ekonominiam saugumui turinčių technologijų sąrašas ir bus įvertinta su jomis susijusi rizika**, kad būtų galima suplanuoti reikiamas rizikos mažinimo priemones;
- užmegs **struktūrinį dialogą su privačiuoju sektoriumi**, kad būtų suformuota bendra ekonominio saugumo samprata, ir skatins privatųjį sektorių vykdant išsamius

patikrinimus bei valdant riziką atsižvelgti į ekonominio saugumo problemas;

- toliau palaikys ES technologinį savarankiškumą ir ES vertės grandinių atsparumą, be kita ko, kuriant ypatingos svarbos technologijas per **STEP**;
- peržiūrės **Tiesioginių užsienio investicijų tikrinimo reglamentą**;
- svarstys galimybes, kaip užtikrinti tinkamą tikslinę paramą **dvejopo naudojimo moksliniams tyrimams ir technologijų kūrimui**;
- visapusiškai įgyvendins dvejopam naudojimui taikomą **ES eksporto kontrolės reglamentą** ir pateiks pasiūlymą, kaip užtikrinti jo veiksmingumą ir efektyvumą;
- pateiks pasiūlymą dėl iniciatyvos, kuria būtų mažinama su **investicijomis užsienyje** susijusi rizika saugumui;
- pasiūlys priemones, kuriomis būtų gerinamas **mokslinių tyrimų** saugumas, užtikrinant sistemingą ir griežtą esamų priemonių taikymą ir nustatant likusias spragas;
- nagrinės **BUSP priemonių**, įskaitant hibridinės ir skaitmeninės diplomatijos priemones ir kovos su užsienio vykdomu manipuliavimu informacija ir kišimusi priemones, tikslinį panaudojimą ES ekonominiam saugumui padidinti;
- nurodys **ES bendram žvalgybinės informacijos analizės centrui (SIAC)** konkrečiai stengtis nustatyti galimas grėsmes ES ekonominiam saugumui;
- užtikrins, kad ES ekonominio saugumo apsauga ir skatinimas būtų visapusiškai integruoti į Europos Sąjungos išorės veiksmus, ir **intensyvins bendradarbiavimą** ekonominio saugumo klausimais **su trečiosiomis šalimis**.

Išvada

Tarpusavio ryšiais susaistytame pasaulyje nė viena šalis negali užtikrinti savo ekonominio saugumo viena. Šiandieniniame pasaulyje valstybių narių ekonominiai ir nacionalinio saugumo interesai, pažeidžiamumas ir atsako priemonės retai būna nepriklausomi nuo kitų valstybių narių ar visos Sąjungos interesų, pažeidžiamumo ir atsako priemonių ir juos retai galima atskirti. Atskirų valstybių narių interesai yra neatsiejamai persipynę su tinkamu vidaus rinkos veikimu, ES prekybos politikos vientisumu ir visos ES saugumo interesais.

Jei ES netaikys ekonominio saugumo užtikrinimo priemonių, mūsų partneriai susiras ir pasirinks kitus sąjungininkus, o turintieji ne tokių gerų ketinimų sieks skaldyti ir valdyti. Todėl bendri koordinuoti ES veiksmai visose politikos srityse, ES ir valstybėms narėms bendradarbiaujant, yra esminis Sąjungos ekonominio saugumo užtikrinimo veiksnys. Raktas į sėkmę – veikti vieningai.